

TTK ile HEMA A.Ş. arasında Bartın il sınırları dahil olmak üzere, Metan gazı arama ve işletme sözleşmesi imzalanmıştır. Yakın, orta ve uzun vadeli üretim programı bu gün itibarı ile belli değildir. Araştırma faaliyetleri sonuçlanınca belirlenecektir. Bununla birlikte Bartın Valiliği'nce, Amasra İlçesinin ısınma ve elektrik enerjisinin metan gazı üretimi ile sağlanabileceği tahmin edilmektedir.

İl sınırları içerisinde jeotermal enerji kaynakları bulunmamaktadır.

Güneş enerjisinin kolektörler marifetiyle su ısıtmada kullanımına yeni yeni başlanılmıştır, ancak tüketilen güneş enerjisini ortaya koyan herhangi bir çalışma yoktur.

Biyokütle enerji kapsamında odun, özellikle orman içerisindeki köy yerleşimlerinde enerji kaynağı olarak kullanılmaktadır. Orman İşletme Müdürlüğü İşletme Şefliklerince orman köylülerine hane başına 10 ster odun dağıtılmaktadır.

İlin rüzgar enerjisi doğal potansiyeli henüz belirlenmemiştir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden edinilen bilgilere göre İlçede yönlere ve aylara göre rüzgar değerleri İklim özellikleri başlığı altında (2.2.3) verilmiştir.

5.2. Bölgenin Enerji Gereksinimi

Bölgedeki İllerin kayıp-kaçak dahil 2007 yılı yıllık enerji tüketim miktarları ham olarak tablo 27'de verilmiştir. Bilanço henüz çıkmadığı için değerler net olmamakla birlikte çok az bir farkla doğrudur. Amasra bölgesi için, Zonguldak-Bartın-Karabük ve Bolu illeri değerlendirilebilir. Bu illerin yıllık puantları toplamı yaklaşık 380 MW civarındadır.

Tablo 27. Zonguldak-Bartın-Karabük Yıllık Puantları

İLLER	Yıllık Puant (kwh)
Karabük	480.016,258
Zonguldak	965.754,123
Bartın	265.952,069
Bolu	564.845,893
TOPLAM	2.277.910

Bu verilerden hareketle; kurulmak istenen Santralın kurulu gücü “bölgesel puant” ile, üretimi de “bölgesel tüketim” ile karşılaştırılarak bir yorum yapmak mümkündür.

İldeki dağıtım kayıpları kaçak elektrik kullanımı da dahil olmak üzere %11,49'lar düzeyindedir. Öncelikle bu oranın OECD ortalaması olan % 3.5'lar düzeyine indirilebilmesi için, şehir içi dağıtım şebekelerinin kapsamlı bir şekilde yenilenmesi gerekmektedir.

Bartın Valiliği verilerine göre; İlin şu an ki mevcut kurulu gücü 244.412 MW (puant gücü 42,19 MW) olup, 2006 yılı talep gücünün üzerinde, neredeyse % 50 den fazlasına denk gelmektedir.

İlde, son on yıldaki elektrik tüketimi yıllara göre bir artış kaydetmemiştir. Bunun başlıca nedeni ekonomik krizler, nüfus artış-azalış hızı, göç, mevcut şirketlerin çoğunun aile şirketi

olması nedeniyle miras vs. konulardan dolayı şirketin faaliyetlerini durdurması, bölünmesi veya iflası, vs gibi durumlardır.

Yukarıdaki veriler ışığında, Bartın'ı içine alan bölgedeki 4 ilin elektrik gereksinimi için, bu bölgede bir santral kurulması gerekmektedir.

Bunu gerçeği doğrulayan bir başka gösterge de, TEİAŞ'ın 2006 yılı iletim hatları projesinde Amasra'da 420 kV'luk bir merkez ve bu merkezi iletim şebekesine bağlayan hatların planlanmış olmasıdır. Kurulacak santralin üreteceği elektrik enerjisinin enterkonnekte sistem üzerinden ülkenin genel tüketimine sunulacak olması, bu santralin “Bölge gereksinimlerini karşılamak üzere kurulacağı” iddialarının doğru olmadığını ek kanıtıdır.

Diğer yandan, “taş kömürü”nü elektrik enerjisi üretmek üzere “yakılamayacak” kadar değerli bir maden olduğunu bu santrali planlayanlar da bilmektedir. Başlangıçta “yerli kaynak, bölge ihtiyacı, istihdam vb” gerekçelerle başlayacakları bu faaliyetin, sonradan “Taş kömürüne yazık, ayrıca yeteri kadar çıkarılmıyor, o nedenle ithal kömüre geçmeye mecburuz” gerekçeleriyle ithal kömüre dayalı gerçekleştirilmesi sürpriz olmayacaktır. Bu durum, enerjide dışa bağımlılığımızı artıracak gibi, santralda çalıştıracaklarını öne sürdükleri yöre insanına verdikleri 3-5 kuruşa karşılık milyon dolarların yurt dışına akması sonucunu doğuracaktır.

Konuya diğer boyutlarda olduğu gibi enerji boyutunda da, bütüncül bir bakışla yaklaşmak bir zorunluluktur. Amasra'da Termik Santral kurulması konusuna, insani ve fayda-zarar boyutları ve bölgenin tarihi ve kültürel dokusu, tüm Karadeniz kıyılarının çok az yerinde görülebilen doğal güzellikleri ve yazlık alanlarıyla gerek yöre insanlarının sağlıklı ve insanca yaşam ortamları açısından ve gerekse bu özellikleri ile büyük bir turizm/ekonomi potansiyeli oluşturması açısından ele alıp değerlendirmek gerekir. Santralin başta CO₂ olmak üzere havaya, denize, tarım alanlarına, ormanlara salacağı zehirli gazların insanlara, bitkilere, hayvanlara kısaca tüm doğaya ve yaşama vereceği zararlar ile Enerji İletim Hatları tesisiyle oluşacak görsel ve EM kirlilik çok iyi düşünülmelidir. Çünkü, hiçbir argüman insan ve doğa yaşamının zarar görmesine, kötüleşmesine, kalitesizleşmesine gerekçe olamaz.

5.3. Yerli Kömür – İthal Kömür Boyutu

Ülkemizde 2006 yılında hesaplanan taşkömürü rezervi 1,343 milyar ton, toplam üretim 1,523 milyon ton TTK ve 796.000 ton Özel Sektör olmak üzere 2,319 milyon ton, toplam tüketim 5 milyon tonu demir çelik sektöründe olmak üzere 23 milyon ton'dur. Kok dahil olmak üzere yapılan taşkömürü ithalatı ise 20,742 milyon ton'dur. Özetle, taşkömürü gereksinimimizin % 10'u yerli üretimle, % 90'ı dışalım ile karşılanmaktadır. Bu durum, petrol ve doğal gaz yanı sıra, taşkömüründe de dışa bağımlılığımızın ürkütücü düzeylerde olduğunu göstermektedir.

Taşkömürü önemli ölçüde demir-çelik sektöründe kullanılmaktadır. Dünyada ham çelik üretiminin % 70'i taşkömürüne bağlı iken, ülkemizde bu oran % 30'lar düzeyindedir. Ülkemizin yaklaşık 23,3 milyon ton olan çelik üretimi büyük ölçüde ark fırınlarına (16,5 milyon ton çelik) ve ithal taşkömürüne (6.8 milyon ton çelik) bağımlı olup, uygulanan politikalarla bu alanda da bağımlılığın artacağı görülmektedir.

TMMOB'a göre, ithal yakıt bağımlılık çok önemli bir sorundur ve ivedilikle çözümlenmelidir.

Enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasının hedefleyen politikalar ancak yerli kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak oluşturulabilir. Günümüzde ise, petrol ve doğal gaz seçeneklerinin ön plana çıktığı, kömür boyutunda ise ithal kömüre dayalı yatırımların giderek arttığı görülmektedir.

DPT, 9. Kalkınma Planı, Madencilik ÖİK Raporu'na göre; jeolojik yapı ve pazar durumu açısından konuya bakıldığında Türkiye'de maden aramacılığının yoğunlaşması gereken başlıca iki alandan biri kömür rezervlerimizdir. Son 20 yıldan bu yana ciddi bir kömür arama çalışmalarının yapılmamış olması nedeni ile ülkemizin bilinen kömür rezervinde ciddi bir artış olmamıştır. Enerji sektöründe yerli kaynak kullanımının mutlaka artırılması ve böylelikle uzun dönemde giderek artma eğilimi gösteren enerji talebinin karşılanmasında yardımcı olunması gerekmektedir. Bu da enerji sektöründe en güvenilir yerli kaynak olan kömüre dayalı termik santrallerin sayısının çoğaltılması dolayısıyla kurulacak yeni santrallere yakıt verebilecek yeni kömür kaynaklarının bulunması amacıyla aramaların hızlandırılması ile mümkün görünmektedir.

Bu tespite karşın, 9. Kalkınma Planı'nın eğilimi özelleştirme politikalarına yöneliktir. Plan'a göre, son dönemde güçlendiği izlenen yatırım eğiliminin 9. Kalkınma Planı döneminde de artarak devam edeceği düşünülmektedir. Kömür madenciliği, yatırımlar açısından umut vaat eden alanların başında gelmektedir. Artan enerji ihtiyacının karşılanmasında yurtiçi kaynakların payının ve özel kesimin bu alana katkısının artırılması politikası doğrultusunda, TTK ve TKİ'ne ait ruhsatlar, termik santral yatırımı yapmak ön koşuluyla özel sektöre açılmış durumdadır.¹³

Ekonomist Mustafa SÖNMEZ'e göre; "Türkiye'nin enerjide ithalat bağımlılığının yüksek olduğu bir gerçek. Türkiye'nin artan ithalatında enerjinin payı, 2000'de 9,5 milyar dolar ile yüzde 18 olan düzeyinden 2006'da yaklaşık 29 milyar dolar ile yüzde 21'e çıkmış durumda. Termik santrallerde kullanılan ithal yakıtın payındaki artış dikkat çekici. Çok değil, sadece 2000 yılına gidildiğinde ithal doğalgaz ve petrolün termik santrallerde kullanılan yakıttaki yüzde 55 dolayındaki payı, 2005 yılına gelindiğinde yüzde 70'e çıkmıştır. Termikle beraber hidroelektrik ve yenilenebilir kaynaklar da dikkate alındığında elektrik üretiminin yüzde 55'inin ithal kaynaklara dayalı olduğu görülmektedir. Türkiye'nin termik santrallerinde, çok değil, 2000 yılında yerli kömürün yakıt olarak payı yüzde 44 iken 5 yılda yüzde 29'a gerilemiş, yerli yakıt, yerini ithal doğalgaz ve petrol ürünlerine, ithal kömüre bırakmıştır. Bu dış yakıt kullanımına yönelişe, döviz kurunun düşük seyri de etkili olmuş, düşük kur birçok sektörde olduğu gibi enerjide de yerli kaynak yerine ithal kaynakların kullanımını özendirmiştir. Dünyadaki konjonktürel likidite bolluğunun bu yanıltıcı etkisi ile ortaya çıkan bu iştahın, kurun yükselmesi halinde birçok yatırımcı gibi, ithal yakıt kullanarak elektrik üreten girişimcileri de önemli bir maliyet sorunu ile karşı karşıya bırakacağı açıktır. Bu nedenle de yenilenebilir yerli kaynaklara yönelik yatırımların teşvikinin daha etraflıca ele alınması ve ithal kaynağa dönük niyetler konusunda hem lisans vermede hem de politika geliştirmede uyarıcı olunması gerekmektedir."¹⁴

TMMOB Makine Mühendisleri Odası'nın "EPDK Yeni İthal Kömür Yakıtlı Santrallere Lisans Vermemelidir." başlıklı Basın Açıklamasında özetle şu görüşlere yer verilmiştir:¹⁵

¹³ DPT, 9. Kalkınma Planı, Madencilik ÖİK Raporu, Ankara, 2007.

¹⁴ Mustafa Sönmez, "Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye Gerçeği", TMMOB Türkiye VI. Enerji Sempozyumu

¹⁵ www.mmo.org.tr

“...Türkiye yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarını tam olarak değerlendiremezken, son aylarda EPDK'ya yapılan ithal kömür yakıtlı santral başvurularının artması ilgi çekicidir. Türkiye'de mevcut linyit rezervleriyle asgari 10.000 MW, hidrolik kaynaklarla 48.527 MW, rüzgar potansiyeli ile 48.000 MW, jeotermal ile 500 MW elektrik üretim kapasitesi tesis etmek mümkündür. Bu potansiyelin değerlendirilmesi için herhangi bir kamu yatırımı planlanmazken, özel sektör tarafından linyit ve rüzgarda sınırlı bir miktarın, hidrolikte ise kayda değer bir bölümün değerlendirilmesi amacıyla EPDK'ya başvuruda bulunulmuştur. Durum bu iken, EPDK'ya yapılan ithal kömürlü santral başvuruları, İSKEN (800 MW), İçdaş (405MW), Cengiz Enerji (613 MW), Habaş (518 mW) olmak üzere 2436 MW'ye ulaşmıştır. Bu rakama Modern Enerji'nin lisans almış 710 MW'lik projesi de eklendiğinde, ithal kömüre dayalı olarak tesis edilmesi öngörülen kapasite 3146 MW'ye ulaşmaktadır. Ülkemizde ithal edilen doğal gazın % 55'i elektrik üretiminde kullanılırken ve elektrik üretiminin % 45'i doğal gaza dayandırılmışken, elektrik üretiminde doğal gazın payını artıracak yeni projeler de Enka (800 MW), Goldaş (460 MW) gündemdedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın enerji talep ve yatırım planlamasında referans aldığı TEİAŞ Elektrik Üretim Planlama Çalışması EPDK için de bağlayıcıdır. Bu çalışmada ele alınan bir alternatifte 2020'ye kadar hiçbir ithal kömür santrali öngörülmezken, diğer bir alternatifte ise 2017–2020 dönemi için 4500 MW kapasite öngörülmektedir. Odamız 2004'ten 2006'ya iki kat artarak 28,6 milyar dolara ulaşan enerji ithalatını daha da artıracak ithal kömür ve doğal gaz yakıtlı enerji santrallerine ihtiyaç olmadığı görüşündedir ve EPDK'ya yeni ithal kömür yakıtlı lisans başvurularını reddetme çağrısında bulunmaktadır... Dışa bağımlı enerji politikalarından bir an önce vazgeçilerek yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımıza yatırımlar yapılmalıdır. Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımız ülke ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılayacak potansiyeldedir. Yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın kullanımının özendirilmesi, yaygınlaştırılması ve bu kaynakların kullanımı ile elektrik enerjisi üretim sistemlerini oluşturan malzeme, cihaz ve ekipmanların yerli üretim koşullarının oluşturulması ve bu alanda teknoloji üretebilir bir seviyeye ulaşmamız sağlanmalıdır.”

29 Eylül 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 adet yeni yönetmelik ile, Çevre ile Sağlık Bakanlıklarına ait yönetmeliklerine ilaveler ve değişiklikler yapılması suretiyle mobil santral kurulmasını kolaylaştıran işlem üzerine TMMOB Çevre Mühendisleri Odası'nın açtığı iptal davaları hakkında Danıştay 6. Dairesi'nin verdiği karardaki şu ifade, çok anlamlıdır: “Diğer yandan, insan ve çevre sağlığı yanında maliyet itibarıyla santrallerde kullanılacak yakıtın dışarıdan ithal edilmesi nedeniyle maliyeti fazla olan enerji yatırımına yönelmesi de KAMU YARARI yönünden sakıncalıdır.”¹⁶

¹⁶ www.cmo.org.tr/rapor.php?rid=12

6. ÇEVRE BOYUTU

6.1. Kömür Madenciliği ve Çevre Sorunları ¹⁷

İnsanoğlunun her eylemi çevresinde bir değişime yol açmaktadır. Eylemleri belli bir noktada yoğunlaştırarak büyük çaplı üretimlerin gerçekleştirildiği endüstriyel faaliyetlerin çevreye olan etkisi ise diğer iktisadi faaliyetlere oranla daha büyük olmaktadır. Sonuçta, endüstrileşme beraberinde konfor, refah, gelişme ve toplumsal zenginleşme getirirken, diğer taraftan çevresel sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bütün dünyada hızla gelişen çevre bilinci doğal çevrenin korunması konusunda ciddi atılımların yapılmasını zorlamaktadır. Ayrıca ülkemizin de taraf olduğu ve imza atmaya planladığı uluslararası sözleşmeler de bu gelişmeyi bir zorunluluk haline getirmiştir.

Genelde, çevre sorunlarının ana nedeni doğadaki mevcut dengenin insanoğlu tarafından bozulmasıdır. Kömür madenciliği de diğer endüstriyel faaliyetlerin yanında, çevrenin bozulmasında rol oynamaktadır. Kömür madenciliği faaliyetlerinde özellikle maden ocaklarının işletilmesinde, alternatif yer seçimi şansı olmadığından, çoğu durumda, tarım ve orman alanlarının içinde, yerleşim ve endüstri alanlarının altında veya yanbaşımda madencilik yapılması zorunlu olabilmektedir.

Kömür madenciliği faaliyetlerinin çevreye olan olumsuz etkilerini dört ana başlıkta incelemekte yarar vardır.

a) Arama Safhası: Genel olarak, prospeksiyon, sondaj, galeri, kuyu, yarma ve jeokimyasal örnekleme gibi çalışmaları kapsayan, kömür madeni arama faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkisi boyutu ihmal edilebilir düzeydedir. Bu etkiler şu şekilde belirtilebilir.

- Arama galerisi açılması sırasında çevreye olan etki en çok faaliyetin yapılacağı lokasyona ulaşmak için açılan yollarla olmaktadır. Yol açımı esnasında bitki ve toprak örtüsü tahrip olmakta, topoğrafya değişmekte, gürültü oluşmaktadır.
- Küçük ölçekli açık işletme faaliyeti olan yarma açımının meydana getirdiği tahribat, bitki ve toprak örtüsü kaybı, topoğrafya değişimi ve gürültü şeklinde olmaktadır.
- Lokasyon hazırlığı ve sondaj esnasında yapılan çalışmalar sırasında da sondaj çamuru havuzu, makina gürültüsü gibi etkiler oluşabilmektedir.

b) Açık ocak kömür işletmeciliği: Açık ocak işletmeciliğinin çevreye olan en önemli etkisi, faaliyet alanındaki bitki ve hayvan toplulukları üzerinde olmaktadır. Bunun yanında,

- Arazinin doğal görünümünün bozulması (topografyanın değişimi),
- Verimli üst toprağın kaybolması,
- İşletme sahasındaki drenajı nedeniyle yeryüzü su kaynaklarının kirlenmesi,
- Dekapaj ve üretim sırasında yapılan patlatmanın ve iş makinalarının oluşturduğu toz, gürültü ve titreşimlerin etkisi,
- Kömür sahası üzerindeki yerleşim yerlerinin başka yere taşınması,
- Açık ocak su seviyesinin düşmesi ve buna bağlı olarak ocak yakınlarındaki tarım arazilerinde oluşan verim kaybı,

¹⁷ Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Madencilik ÖİK Enerji Hammaddeleri Alt Komisyonu Kömür Çalışma Grubu Raporu, <http://ekutup.dpt.gov.tr/madencilik/enerjiha/oik496.pdf>

- Deniz kıyısındaki açık ocak faaliyetleri sırasında dekapaj malzemesinin denize dökülmesi ve bunun sonucu deniz canlılarının olumsuz etkilenmesi ve topografya değişimi

açık ocak kömür işletmeciliğindeki en önemli çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

c) Yeraltı Kömür İşletmeciliği: Yeraltı işletmeciliğinin çevreye olan olumsuz etkileri şunlardır:

- Yeraltı boşluklarının neden olduğu tasmanlar nedeniyle tarım alanlarının bozulması, yüzeydeki yapıların çatlaması veya yıkılması,
- Ocak suyu drenajı ile su ekolojisinin bozulması, yeraltı su seviyesinin düşmesi ve yerüstü su kaynaklarının kirlenmesi ve kurumması,
- Yeraltından çıkan yan kayaçların stoklanması yarattığı etkiler.

d) Cevher Zenginleştirme (Yıkama Üniteleri): Yıkama faaliyetlerinin çevreye olan olumsuz etkileri şu şekilde belirtilebilir.

- Özellikle, kırma-eleme faaliyetleri sırasında toz ve gürültü oluşmaktadır.
- Proses sonucu oluşan sıvı atık, askıda katı madde, çözünmüş madde iyonları ve proses esnasında kullanılan maddeleri içermektedir.
- Yıkama ünitesi faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan katı atıkların (şlam gibi) düzensiz depolanmasının yarattığı etkiler,
- Şlam havuzlarının (Dinlendirme havuzları) yeraltı ve yüzeysel sulara etkileri sözkonusudur.

Türkiye kömür madenciliğinde, çevre sorunları ve iyileştirme çalışmaları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

a. Arama Safhası:

Kömür madenciliğinin her aşaması çevre ile doğrudan ilişkilidir. Aramalardan başlayan ilişki, kömürün yakılması ile son bulmaktadır.

Kömür arama faaliyetlerinin çevreye verdiği zararlar sınırlıdır. Buna rağmen özel önlem gerektiren alanlarda, olumsuz etkilerin ve doğabilecek zararların giderilmesi veya karşılanması için gerekli düzenlemeler mevcut kanun ve yönetmelikler çerçevesinde yapılmaktadır.

b. Açık Ocak Kömür İşletmeciliği:

Ülkemizde, kömür madenciliği faaliyetleri orman arazisi, hazine arazisi ve şahıs arazilerinde gerçekleştirilmektedir. Orman arazilerinde sadece irtifak (kullanım) hakkı çerçevesinde çalışma yapılmaktadır. Madenci bu arazilerin yeniden ağaçlandırılması için gerekli tüm masrafların bedelini faaliyete başlamadan önce orman idaresine ödemektedir. Bu nedenle orman sahalarının yeniden ağaçlandırılması orman idaresinin yükümlülüğündedir. Ancak orman idaresi bu tür sahalarda henüz kayda değer bir çalışma yapmamıştır.

Diğer sahalarda gerçekleştirilen kömür madenciliği faaliyetleri nedeniyle bozulan sahaların iyileştirilmesi konusunda ise bazı önemli çalışmalar bulunmaktadır. Özellikle, İstanbul Kilyos- Karaburun arasında faaliyet gösteren firmaların (Kut Ormancılık Ltd. Şti. gibi) bölgede, yaklaşık 700 ha'lık bir ağaçlandırma çalışması bulunmaktadır. Ayrıca Aydın'da

Aydın Linyit Ltd. Şti. işletme sahasında da yaklaşık 500 ha alanın ağaçlandırma ve rekültivasyon çalışmalarının proje aşaması tamamlanmak üzeredir. TKİ Kurumu'nun da önemli uygulamaları bulunmaktadır.

TKİ'nin 1977 yılında başlayan çalışmaları sonucunda şimdiye kadar, Afşin-Elbistan Linyitleri (Kahramanmaraş), Garp Linyitleri (Kütahya), Seyitömer Linyitleri (Kütahya), Güney Ege Linyitleri (Muğla) ve Ege Linyitleri (Manisa) İşletmelerinde yaklaşık 600 ha'lık alan ağaçlandırılmıştır.

Diğer işletmelerde de bu konuda, uygulama amacıyla araştırma ve hazırlık çalışmaları yapılmaktadır.

c. Yeraltı Kömür İşletmeciliği:

Yeraltı işletmeciliğinde yantaş, katı artık olarak çıkmaktadır. Bunlar genelde civardaki alanlara boşaltılmaktadır. Bu artıkların denize dolgu malzemesi olarak kullanılması, bu artığın oluşturduğu yığınun üzerinin verimli toprakla örtülerek, tarım alanı haline dönüştürülmesi gibi az sayıda uygulamalar mevcuttur.

Tasmanın olumsuz etkisi, dolgulu yöntemlerle azaltılmaktadır. Yeraltı su seviyesinin düşmesini önleyici herhangi bir uygulama henüz mevcut değildir.

d. Kömür Yıkama Üniteleri (Cevher Zenginleştirme):

Kömür yıkama ünitelerinden ağırlıklı olarak, katı ve sıvı bazda atıklar çıkmaktadır. Önceki yıllarda tesis atıksularının atık barajlarında dinlendirildikten sonra, doğrudan alıcı ortama (akarsu,dere, deniz vb. gibi) verilmesi söz konusu iken, özellikle TKİ'nin 1985 yılında, Tunçbilek, yıkama ünitesinde faaliyete geçirdiği Arıtma Ünitesiyle, proses suları askıdaki katı maddelerinden arındırılmıştır. Böylece arıtılan proses suları yıkama ünitesinde tekrardan kullanılmaya başlanmış ve alıcı ortama daha temiz su verilmiştir. Bunun yanı sıra 1993 yılı Aralık ayında işletmeye alınmış olan 3 milyon ton/yıl kapasiteli Tunçbilek-Ömerler lavvarında da arıtma tesisi yapılmış ve ileride yap işlet sistemine göre tesis edilecek lavvarlarda da benzer uygulamalara gidilmesi planlanmıştır.

Çevreye olumsuz etkisi daha sınırlı olan katı atıkların ise açık alanlarda depolanıp üzerlerinin ekilebilir toprakla örtülüp tarım alanı oluşturma gibi planlama aşamasında olan çalışmalarda mevcuttur.

e. Kömürün Yakılması:

Her ne kadar kömür üretilmesiyle doğrudan ilgili olmasa da, kömürün kullanılması sırasında ortaya çıkan çevre sorunları açısından, kömür üretimi her geçen gün kısıtlanmaktadır.

Özellikle, kömürün yakılarak elektrik enerjisi elde edildiği termik santrallerin, olumsuz çevresel etkilerinin ortaya çıkmasıyla, kömür üretimi oldukça etkilenmiştir. Son yıllarda termik santrallerin olumsuz çevre etkilerinin azaltılması yönünde çalışmalara hız verilmiş ve bazı termik santrallerde hava kirletici özelliği fazla olan kükürtoksitleri (SO_x) gidermek amacıyla, Desülfirizasyon Üniteleri kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Yine kömürün; sanayi ve konut ısıtılmasında kullanılmasıyla ortaya çıkan hava kirliliğinin tek sorumlusu olarak gösterildiği günümüzde, hava kirliliğinde en az kömür kadar etkili olan

taşıtlardan kaynaklanan hava kirleticiler ve kaloriferlerde kullanılan yüksek kükürlü fuel-oillerden kaynaklanan etkiler hep gözardı edilmiş ve haksız yere kömür kullanımı engellenmektedir. Dolayısıyla bu durum kömür üretimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Her boyutta ve kalitedeki yerli kömürlerimizin çevre ve hava kirliliğine olan etkisini en aza indirmek amacıyla dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de sanayide (Tekstil, Boya vb.) ve toplu konut alanlarının ısıtılmasında Akışkan Yataklı Yakma Sistemleri tesis edilmektedir.

Bartın 2023 Raporuna göre; Taşkömürünün yenilenebilir olmayışı, Taşkömürünün çevre kirliliğine neden olması, Taşkömürünün tesis kurulumu sırasında doğada tahribata neden olması, İlin jeolojik yapısı nedeniyle ileri üretim teknolojilerinin kullanılmayışı, İlin zemin özellikleri nedeniyle yer altı suyu potansiyelinin yetersizliği, Türkiye’de rüzgar enerjisi kavramının yeterince bilinmiyor olması, İşletilmesi sırasında gürültü kirliliği yaratması, Kalori değerinin petrole kıyasla az olması (ortalama 3000 Kcal/kg), Açık mekânda yetişmeleri nedeniyle her türlü tehlikeye açık olması (insan, hayvan, böcek, mantar, yangın v.s.), Üretim sırasında doğanın tahrip olması ile Üretim maliyetinin yüksek olması, önemli sorun alanlarıdır.

6.2. Termik Santrallerin Yarattığı Çevre Sorunları

Termik santrallerin çevresel etkileri inşaat, işletme ve kapanış sonrası aşamalarında ortaya çıkmaktadır.¹⁸ Bu etkiler, fiziksel, biyolojik ve sosyoekonomik çevreyi etkilemektedir.

Termik santrallerin bacasından çıkan ve bitki örtüsünü en çok etkileyen gazlar kükürt dioksit ve azot oksitleridir. Bitkilerin bu gazlara en hassas olan ve etkilenen organı yapraklardır. Yapraklardaki stomalar vasıtasıyla yaprak bünyesine giren bu gazlar yapraktaki klorofillerin yapısını bozmaktadırlar. Ayrıca yanık etkisi, serbest asit halinde yüzeysel olarak da ortaya çıkabilmektedir. Bitkiler üzerinde kirletici etkisiyle ortaya çıkan zararlanma üç ayrı boyutta görülebilmektedir. Bunlar akut, kronik ve gizli zararlanmadır. Akut zararlanmaya uğrayan bitkiler derhal ölmekte, kronik zararlanma öldürücü olmamakla birlikte bitki kalitesini büyük oranda bozmaktadır. Görünmeyen (gizli) zarar ise zaman içinde ortaya çıkmaktadır.

Kükürt dioksitin bitkilere olan bu doğrudan etkisinden başka, yöredeki yağışların ve bağıl nemin fazlalığı da topraktaki asitleşmeyi artırıcı, bazlarda fakirleştirici ve mikrobiyolojik etkinliği yok edici bir etkide bulunarak, dolaylı yoldan bitkilerin direncinin azalmasına neden olur. Bu direnç zayıflığı da zararlı böcek ve mantarların üremesi için gerekli ortamı oluşturur. Bu böcek ve mantarlar bitki örtüsünü ve kalitesini giderek yok ederler. Kükürt dioksitin yapraklardan sonra en etkili olduğu yerler bitki besin maddelerinin taşındığı iletim borularıdır. Bu borular vasıtasıyla bu gazın yaptığı zarar bitkinin diğer kısımlarına yayılır. Bitki terleme olayını kontrol edemez ve su dengesi bozulur. Bitkide solgunluk ve kurumalar görülür. Ayrıca polenler ve dişiçik boruları zarar gördüğünden dölleme olmaz ve meyve tutmaz. Meyvedeki belirtiler bitki bir yıl Kükürt dioksite maruz kaldıktan sonra belirginleşir. Bitkilerdeki termik santrallerden kaynaklanan zararlar yaprak lekeleri, yaprak kurumaları, yaprak ve meyve dökülmeleri, büyümedeki gerileme, solgunluk ve ölümle sonuçlanır.

Termik santrallerin etrafındaki bitkilerin tahribi konusundaki en çarpıcı örnek Muğla-Yatağan termik santrali çevresinde yaşanmıştır. 20 Kasım 1982'de ilk ünitesi devreye giren bu santralin, ikinci ünitesinin 1983'de devreye girmesinden iki ay sonra çevre ormanlarında

¹⁸ T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi Sektörel Rehberleri, ÇED Rehberi – Termik Enerji Santralleri, Nisan 2006.

sararmalar başlamıştır. Üçüncü ünitenin 1984'de devreye girmesinden sonra da 1986 yılı ortalarına kadar 4181 hektar orman sahası kurulduğu için kesim yapılmıştır. Termik santralin olumsuz etkileriyle 4181 hektar gibi çok geniş alanda ekosistem bozulmuş; yani orman altı bitki ve hayvan türlerinin çoğu yok olmuştur. Ayrıca toprağı tutacak bitki örtüsü büyük oranda tahrip olduğu için erozyon ile toprak kaybı olmuş, eski su kaynakları kurumuştur.

Termik Santraller sularda önlenmesi ağır metal zehirlenmelerine yol açmaktadır. Muğla Yatağan Termik Santrali civarında yeraltı ve yerüstü su kaynaklarına olan etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada 2 baraj, 5 yüzey ve 2 yeraltı su kaynağından alınan su örneklerinde kalsiyum, kurşun, kadmiyum, antimuen ve kükürtdioksit analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, bazı örneklerde söz konusu metallerin Türkiye, EPA ve WHO tarafından belirlenen referans değerlerinin üzerinde olduğu referans edilmiştir.

Yunanistan'da toplam 4048 MW Kurulu güce sahip 4 termik santral bölgesindeki küllerde kanserojen polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAH) ve ağır metaller yönünden analizlerde artış saptanmıştır.

Hindistan da termik santrallerin olduğu bir bölgede sularda kalsiyum ve kükürtdioksit oranları yüksek bulunmuştur. Yine Hindistan da yapılan diğer bir çalışmada 440 MW güce sahip bir santral bacasının elektrofili trelerinden kaçan uçucu küllerin analizinde Ni, Krom, Kurşun düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Yatağan termik santrali atık depolama sahasındaki yer altı sularında yapılan başka bir çalışmada gözlem kuyularından bazı dönemlerde alınan su örneklerinde kadmiyum ve kurşun değerlerinin Çevre Koruma Örgütü (EPA) tarafından içme suları için önerilen sınır değerleri aştığı görülmektedir. Yine aynı çalışmadaki su örneklerinde sülfat değeri, TSE tarafından içme suları için önerilen maksimum sınır değerleri aştığıdır.

Yer altı ve yerüstü suları için diğer önemli tehlike; Termik Santrallerde kömürün yanması sonucu ortaya çıkan bu atıkların güvenli yöntemlerde sarfı, toksik iz element içeriği nedeniyle, yer altı suları açısından büyük önem taşımaktadır. Yatağan Termik Santrallerden kaynaklanan küllerin rüzgarla çevreye yayılmasının önlenmesi amacıyla sulandırılarak depolama yapılmaktadır. Bunun sonucu olarak katı atıklarla birlikte, büyük hacimli atık su barajları oluşmuştur. Bu atıkların PH'ları 9-11.5 arasında değişmektedir.

Çatalağzı Termik Santrali'nde yakılan kömürün yarısı ya kül ve cüruf halinde doğrudan Karadeniz'e dökülmekte ya da bacalardan uçup yine Karadeniz'e düşmektedir. Akıntıya karışan bu cüruflar; Kızılkum, Hatipler, Mugada ve İnkumu sahillerine kadar ulaşmaktadır. Akıntıdan etkilenmeyecek yoğunluktaki kil ve cüruflar ise denizin dibinde betonlaşarak canlıların yaşam ortamlarını yok etmektedir.¹⁹

6.2.1. Amasra'da Termik Santral Kurulduğunda Ortaya Çıkacak Olumsuzluklar

Bartın 2023 SWOT Analizi'ne göre; Çatalağzı Termik Santrali atıklarının Bartın kıyılarına ulaşması ve buralardaki canlı yaşamını yok etmesi, Ormanlar üzerindeki kent kökenli baskıların artıyor olması, Arazi kaynaklarının potansiyellerine zarar veren çevre sorunlarının olması, Yeraltı sularının azalıyor olması, "Tehdit" olarak saptanmıştır.

¹⁹ T.C. Bartın Valiliği, BARTIN 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı, Mart 2008.

Bartın ilinin ekonomik yapısı ile ilgili literatür taraması yapılarak ve Bartın'daki sektörel gelişmeleri yakından takip eden uzman kişilerin görüşlerinden yararlanılarak ortaya konulan bir bilimsel araştırmada, ilin ekonomik yapısını tehdit eden en önemli faktör Amasra'ya termik santral kurulması projesidir. Çalışmaya göre; termik santrallerden çıkan atıklar hava, su ve toprak kirliliğine yol açmakta ve bu durum toplum sağlığını olumsuz olarak etkilemektedir. Tüm bu olumsuzluklar ilin doğal güzelliğinin bozulmasına, turizm faaliyetlerindeki canlılığın azalmasına, dolayısıyla ilin ekonomik yapısında bozulmalara neden olacaktır. Bunun yerine güneş, rüzgar, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması tercih edilebilir.²⁰

Batı Karadeniz'in hassas kıyı ekosistemleri, rüzgâr, deniz akıntıları gibi nedenlerle kilometrelerce batıda bulunan Çatalağzı Termik Santrali'nin küllerinden bile olumsuz etkilenmektedir. Bu mesafeden Amasra ve doğusundaki koylar ile kıyı kumullarının zarar göreceği açıktır. Ne yazık ki santralin kurulacağı bölgenin tarım toprakları, bitki örtüsü ve deniz canlıları, santralden çıkacak kül ve temizlenmeden denize verilecek soğutma sularından zarar görecektir. Ayrıca bölgede önemli geçim kaynakları olan ekolojik turizm, tarım, arıcılık, büyük baş hayvancılık ve balıkçılık büyük darbe alacaktır.

Küresel ısınma sonucu su kaynaklarımızın azaldığı ve Termik santral gibi 35-40 yıllık ömrü olan bir yatırım için böylesi değerler feda edilemez, edilmemelidir.

Termik santrallerin bacalarından çıkan, önemli miktarda radyonükleid parçacık içeren toz yine bacalar ile atmosfere salınmaktadır. Tozların bir kısmını tutmaya yarayan elektrostatik filtrelerin ise büyük çaplı emisyonlarda yetersiz kaldığı bilinmektedir.

Kurulacak termik santral Amasra şehir merkezine çok yakın yerleşim bölgeleri içinde ve hâkim rüzgâr yönü, deniz ters akıntısı yerleşim alanları yönüne doğrudur. Yani termik santralden çıkan zehirli gazlar ve küller anında insanların soluduğu havaya karışıp var olan kirliliğe termik santralin ürettiği çok daha fazla olan kanserojen etkisi eklenince, astım ve kanser riski katlanarak artacaktır.

Bugünkü adıyla Tarlaağzı olan antik "Kromna" bölgesinde kurulacak olan termik santral Amasra'nın hemen yanı başındadır. Bu alanın topografik ve jeolojik durumu termik santral yapımına uygun değildir ve ayrıca bu yöre birinci derecede deprem bölgesidir. Kömür galerileri bu alanın altından geçmektedir. Dünyanın hiçbir ülkesinde kömür çıkarılan alanların üzerinde hiçbir faaliyet gösterilmemekte, orman örtüsü muhafaza edilmektedir. Ayrıca Karadeniz'e atılacak ısı boşaltımları nedeniyle Karadeniz'deki biyolojik yaşam tehlikeye girecektir. Yöre ekonomisi ve turizmi az da olsa balıkçılığa dayandığından termik santralin faaliyete geçmesi durumunda her iki sektör de zarar görecektir.²¹

Termik santral her koşulda kısa mesafede gaz ve toz bakımından etkili olacaktır. Bu etki Amasra ilçesi için günlük aktiviteleri etkileyecek ölçüde olacağı bilinmelidir. Orta ve uzun mesafedeki etkileri ise baca yüksekliğine, baca gazı özelliklerin ve yüksek seviyedeki meteorolojik özelliklere bağlı etkili olacaktır. Ancak her koşulda genel atmosferik sistemlerin etkisine bakıldığında Güneyde ve Güneydoğudaki ekolojik özellikleri bakımından önemli olan arazilerde olumsuz olarak etkisini göstereceği açıktır.

²⁰ Nermin Çelik, Güven Murat, Sayısallaştırılmış Swot Analizi İle Bartın İlinin Ekonomik Yapısını Değerlendirme, 2. Ulusal İktisat Kongresi, 20-22 Şubat 2008, DEÜBF İktisat Bölümü, İzmir.

²¹ Prof. Dr. Metin Sarıbaş, Bartın yeni bir Gökova'mı oluyor?, www.evkultur.com/cevre/bartinyenibir/bartinyenibirgokova.htm

6.2.2. Kömür Yakılması Sonucu Oluşacak Kül ve Emisyonlar Sorunu

Termik santral için yıllık olarak yaklaşık 3 milyon tondan daha fazla kömüre ihtiyaç vardır. Bu kömürün yakılması sonucu oluşacak olan kül miktarı yaklaşık olarak 420.000 ton/yıl dır. Günlük oluşacak kül miktarı da 1.150 ton/gün olarak gerçekleşecektir. Bu külün Amasra ilçesi ve yakın çevresinde (termik santral kurulması düşünülen alan dahil) depolanmasını sağlayacak kül barajı yapmaya uygun bir alan bulunmamaktadır. Çünkü bu bölge de havzalar dar ve kısadır. Külün taşıma ile başka bir yere depolanması durumunda ise günde 115 kamyonun bu bölgede sürekli hareket halinde olacağını ve bu kamyon trafiğinin yaratacağı çevre sorunlarının dikkate alınması gerekir.

Külün boşalan ocaklara geri doldurulmasının gündeme gelmesi durumunda, doldurmada seçilecek taşıma yolunun ve kuyunun geri boşaltım hattı boyunca taşınımında oluşacak yoğunluğunda dikkate alınması gerekir. Üretim kuyusundan geri boşaltım için kullanılması söz konusu olduğunda üretimin bundan ne ölçüde etkileneceği de dikkate alınmalıdır.

Kullanılacak kömürden yaklaşık olarak 1.140.000 ton/yıl uçucu madde ve 1.440.000 ton/yıl karbon açığa çıkacaktır. Bu atıklar için filtre önerileri getirilse de, hiç bir zaman bu atıkların tamamen tutulamayacağı dikkate alınarak yakın çevrenin ve kuzeye doğru etkilenecek alanların dikkate alınması gerekir.

6.3. Amasra’da Termik Santral Gerekliliği ve Diğer Seçenekler

İlde yaşanan çevre sorunlarının boyutu; sanayileşmiş nüfusu daha fazla olan illere göreceli olarak oldukça düşüktür. İlde yaşanan sorunların temel nedeni özellikle sanayi yeri ve teknoloji seçimlerindeki yanlışlık, çarpık ve imarsız yapılanma ve eğitimsizlikten kaynaklanmaktadır. Doğal değerlerin aşırı kullanımı söz konusu değildir. Ve bu nedenle “Çevre Koruma” iş ve işlemlerinin bu ilde daha önde tutulması çevre değerlerinin korunarak kullanılması gerekliliği bulunmaktadır.²²

Termik santrallerde kullanılan kömür, petrol ve doğalgaz rezervleri bir gün tükenecektir. Bu nedenle geç kalmadan yenilenebilir alternatif kaynaklara yönelmesi gerekir.

Amasra’nın Türkiye’deki yüksek rüzgâr potansiyeline sahip önemli bölgelerden biri olması nedeniyle Rüzgar enerjisi kaynağını kullanmak, bu sektöre yatırım yapmak daha akıllıca olacaktır.

Türkiye’deki kömüre dayalı termik santrallerin tamamı, rezervlerin bulunduğu yerlerde kurulmuşlardır. Bu durum çevresel ve teknik sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır. Oysa elektriği taşımak yerine, santralleri yarattıkları çevresel sorunlardan en az etkilenecek biçimde yerleşimlere uzak yörelere kurup kömürü taşımak en uygun çözüm olarak görülmektedir.²³

Çevre ve Orman Bakanlığı’nca yürütülen Zonguldak, Bartın, Karabük İleri Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Proje Yöneticisi Doç. Dr. Mehmet Tuncer’e göre de; “Amasra çevre düzeni planında ekolojik-doğa ve kültür turizmi bölgesi olarak tanımlanıyor. Burası asla bir sanayi tesisi olmamalı. Bu santral, Türkiye’nin en büyük milli parkı olan Küre Dağları Milli Parkı’nın 40 kilometre yakınına yapılmak isteniyor. Orada onlarca endemik tür

²² T.C. Bartın Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2006 Yılı Bartın İli Çevre Durum Raporu, Haziran 2007.

²³ Tuncay Derman, “Çevreyi koruyacak, kömürü taşıyalım”, www.globalenerji.com.tr/yaz70-230003-103,46@2300.html

var. Kömür orada çıkıyor diye oraya termik santral yapmak doğru değil. Dünyada böyle birşey yok olamaz. Tamam kömürümüz var, bulunmuş, değerlendirilsin ama bu lütfen 40 kilometre taşınıp Filyos Vadisi'ne kurulsun. Zaten biz görüşmelerimizde şirkete bunu önerdik. Bölge için ve insanlar için doğru olan bu. Şirket ekonomik açıdan bakarak kömürün taşınmasına karşı çıkıyor. Ancak Çatalağzı Termik Santrali'nde olduğu gibi kömür taşınarak da kullanılabilir.”²⁴

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca 2007 yılında hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisi (2023)"²⁵ ne göre, Batı Karadeniz Kıyı Koridorunun Şile –Sinop arasında uzanan takriben 500 km özellikle Ankara ve İstanbul gibi metropollere hizmet edecek bir iç turizm gelişim koridoru olarak geliştirilmesi öngörülmektedir. Bölge kültür, kıyı ve doğa turizmi çerçevesinde geliştirilecektir. Bu koridordaki, Şile, Akçakoca, Amasra, Cide, Çaylıoğlu ve Sinop yerleşmelerinde yer alan balıkçı barınaklarının yatları kabul edebilecek şekilde yenilenerek marina/balıkçı köyü kavramı çerçevesinde turizm gelişimi sağlanacaktır.

Belgenin "2023 Yılı Hedefleri" olarak; Karadeniz Bölgesinde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya'nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği alanlar ve GAP Koridoru ile Kış Koridorunu birleştiren "GAP Eko-Turizm Koridoru" biyolojik çeşitlilik açısından ve eko turizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisinde öncelikle eko-turizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir.

Yukarıda sıralanan alanlarda doğal kaynaklarımızın kullanımında, sürdürülebilirlik ilkesine bağlı kalmak ve biyolojik çeşitliliği koruyarak eko-turizmin yaygınlaştırılmasını sağlamak hedeflenmektedir. Söz konusu bölgeler içerisinde yer alan doğal kaynaklar çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle anılan bölgelerde, koruma ve kullanma dengeleri gözetilerek doğaya uygun yerel mimari özelliklerini taşıyan yapılaşma, pansiyonculuk, agro-turizm faaliyetleri, yerel halkın kalkınmasına katkı sağlayacak el sanatları ve yöresel örneklerin sunulduğu atölyeler, markalaşma yönünde ilk adımları oluşturabilecek yöresel ürünlerin değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Söz konusu bölgeler kapsamında yer alan Milli Park, Tabiatı Koruma Alanı, Av ve Yaban Hayatı Koruma Alanları ve Sitlerle birlikte bölgenin eko-turizm odaklı geliştirilmesiyle bütünleştirilmesi sağlanacaktır. Bu bölgelerin karayolu, havayolu ve demiryolu ulaşım bağlantıları güçlendirilerek alternatif ulaşım olanakları da devreye sokulacaktır.

Ekoturizm Bölgelerinde kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimlerin eşgüdümlü çalışması sağlanacaktır. Eko-turizm çıktılarının yöre halkına geri dönüşümü sağlanarak planlama ve uygulama çalışmalarına yerel halk katılımcı bir anlayışla sürece dahil edilecektir. Ayrıca, eko-turizm uygulanacak yörelerde kamu kuruluşları, yerel yönetimler, özel sektör ve yerel sivil toplum kuruluşlarının da katkıları ile yerel ölçekte "Altyapı Birlikleri"nin kurulması için gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Bu bağlamda, Amasra'ya termik santral kurulması konusunda, Türkiye Turizm Stratejisi (2023) de dikkate alınmalıdır.

²⁴ Hürriyet, "Lala lala, o termik santral buraya mı ola!", 10.06.2008, www.hurriyet.com.tr/gundem/9139486.asp

²⁵ www.sp.gov.tr/documents/Turizm_Strateji_2023.pdf

7. SİYASİ BOYUT

Bartın ili ve Amasra ilçesindeki örgütlü kesimlerin, yöre halkının duyarlılığı ve talepleri sonucunda konu, TBMM'nin de gündemine taşınmıştır. Bu nedenle süreçle ilgili TBMM'de yaşanan gelişmelere ayrıntılı olarak değinilmiştir. Ayrıca, gerek yerel gerekse ulusal düzeyde TBMM dışındaki siyasal parti ve oluşumların tepkileri de bulunmaktadır.

7.1. Yazılı Soru Önergeleri ve TBMM Tutanakları

Bartın Mv. Muhammet Rıza YALÇINKAYA'nın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi GÜLER'e yönelttiği 30/05/2008 tarihli, 23/2. Dönem, 7/3922 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesi, süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlarda yayımlandı.²⁶ Önergede; HEMA A.Ş.'nin Amasra A sahasını talep edip etmediği sorulmakta, Amasra B sahasındaki süre uzatımı konusu ile Kavşak Suyu civarında yapılan sondaj çalışmalarının su kirliliği ve suyun kaybolması açısından olumsuz etkileri gündeme getirilmektedir (EK 1).

Bartın Mv. Muhammet Rıza YALÇINKAYA'nın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi GÜLER'e yönelttiği 09/05/2008 tarihli, 23/2. Dönem, 7/3576 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesi, süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlarda yayımlandı.²⁷ Önergede; HEMA A.Ş.'nin Amasra B sahasına yönelik basından öğrenilen gezinin içeriği, gizlilik gerekçesi, ziyarete şirketin helikopteriyle gelme durumu, ATİM'i ziyaret etmeme nedeni, sözleşme gereği 17 ay 5 gün uzatma verilmesinin gerekçesi, termik santrallerin olumsuzlukları ile rüzgar enerjisinden faydalanma durumu sorulmaktadır (EK 2).

Bartın Mv. Muhammet Rıza YALÇINKAYA'nın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi GÜLER'e yönelttiği 07/03/2008 tarihli, 23/2. Dönem, 7/2407 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesi, süresi içinde cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlarda yayımlandı.²⁸ Önergede; HEMA A.Ş.'nin 3 yıllık süre içinde sözleşme hükümlerini yerine getirip getirmediği, süre uzatımı söz konusu ise TTK'nın zararının nasıl karşılanacağı, şirkete kiralanmış taşınmazları durumu ile istihdam koşulları sorulmaktadır (EK 3).

Zonguldak Mv. Ali İhsan KÖKTÜRK'ün, Çevre ve Orman Bakanı Veysel EROĞLU'na yönelttiği 04/07/2008 tarihli, 23/2. Dönem, 7/4432 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesi, Çatalağzı Termik Santralının olumsuz etkilerine karşı önlem alınmasına ilişkin önlemleri gündeme taşımıştır.²⁹ Çevre ve Orman Bakanı Veysel EROĞLU verdiği yanıtta, Çatalağzı A Termik Santralinde olduğu gibi Çatalağzı B Termik Santralinde de atık bertaraf şeklinin denize deşarj şeklinde tasarlandığı, yaşanan çevre sorunları nedeniyle kül barajı yapılması yoluyla denize deşarja izin verilmeme kararı alındığı, Mayıs 2008 itibarıyla barajın % 80'inin tamamlandığı ve 2009 yılından itibaren denize deşarj yapılmayacağını belirtmiştir. (EK 4).

Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA'nın, Amasra'da kurulması düşünülen termik santralin çevreye vereceği zarara ilişkin gündem dışı konuşması özetle şöyledir:³⁰

²⁶ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-3922s.pdf>

²⁷ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-3576s.pdf>

²⁸ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-2407s.pdf>

²⁹ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-4432c.pdf>

³⁰ TBMM, Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 50. Birleşim 16/Ocak /2008 Çarşamba, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20053&P5=B&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=15

“... Böylesi bir yörede ne yapılmaz ya da "sakın ola, yapmayın" denebilecek iş nedir? Oksijen deposu havayı karbonmonoksitle doldurmak, biyolojik çeşitliliği en yüksek ormanlara sahip olan bu bölgenin asit ve kül yağmurları altında yavaş yavaş ölmesine yol açacak en kirletici işleri buraya yağmak, Amasra'nın doğal ve tarihî güzelliklerinin üstüne küller dökmek, ormanı da, insanı da, denizi de, havayı da, tarihi de kirletmek, katletmek, öldürmek. Burada gündem dışı söz almamın nedeni, benim, sizin, hepimizin olan bu vatan parçasında işte bu katliamın yaşanması için atılmış bir adımın sonuçları hakkında Meclisimizi, Hükûmetimizi ve kamuoyunu uyarmaktır. Amasra'ya termik santral kurulacak... Allah'ın her türlü nimetiyle donatıp bizlere sunduğu bu büyük hazineyi korumak ve geliştirmek görevi ise biz Bartınlular kadar -hatta çok daha fazla- tüm ülkeye hizmet etme vaadiyle göreve gelmiş olan Hükûmete düşmektedir. Kıymayın Amasra'ya, kıymayın Bartın'a... Bir hatadan dönebilmek de en büyük erdemdir. Bu nedenle Amasra'ya yapılması karara bağlanmış olan termik santralden Bartınlular ayağa kalkmadan vazgeçme erdeminin Hükûmetçe gösterilmesi en büyük temennimiz ve talebimizdir...”

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Hilmi GÜLER'in yanıtı ise özetle şöyledir:

“Bildiğiniz gibi, biz, enerji konusunda yerli kaynaklara ağırlık veren bir hükûmet olarak, bu bölgede de santraller kurmayı arzu ediyoruz. Tabii, eski alışkanlıklar ile yeni yaklaşımlar arasındaki farkı iyi ayırt etmek lazım. Kömür, eskiden, genel bir yanlıştı kanaat olarak kirletici, çevre düşmanı olan bir yakıt gibi kabul ediliyordu. Ancak, kömürü çok iyi yakan yeni teknolojiler var, bunları da kullanmaya başladık. Bunlardan bir tanesi, akışkan yatak teknolojisi. Ayrıca plazma tekniğiyle kömürü yakan ve etrafa zarar vermeyen veya minimum zarar veren yeni teknikler kullanılmaktadır ve bunlar uygulamaya geçirildi. Mesela, biz Çan Termik Santralinde böyle bir metodu kullanıyoruz. Ayrıca İSKEN diye bahsettiğimiz Akdeniz'de kömür santrali, aynı şekilde yumurtalık da bu şekilde çalışmaktadır. Fevkalade temiz, çevreye zarar vermeyen bir teknolojiyle kömür kullanılmaktadır. Bir yandan yerli kaynaklarımıza ağırlık verelim diyoruz, bir yandan dışa bağımlı olmayalım diyoruz, bir yandan ucuz elektrik kullanalım diyoruz. Bunları yapmanın şartı bu tekniklere uymaktır. Bunun için de, Bartın ilinde düşünülen ve daha henüz çalışmaları tamamlanmayan bir yatırımdan bahsetti Sayın Yalçınkaya. Ben onun tereddütlerine, eleştirilerine, biraz da gönlüne su serpeyim diye söylüyorum: Yapılan çalışmalar kontrol altında, çok yakın izlemeyle sürdürülmektedir. Daha henüz ortada... O kadar, hani, bir bardak suda fırtına koparacak kadar kesin bir hâle de gelmemiştir. Keşke gelse, çünkü, burada enerjiye ihtiyacımız var ve üstelik de, biz, o bölgeyi de bir enerji merkezi yapmak istiyoruz. Çünkü taş kömürümüz orada. Daha evvel zarar ediyordu. Şimdi, onun zararlarını azaltarak özel sektörle bunu çıkartmayı düşünüyoruz ve 12/10/2006 yılında orada toplam 654 megavatlık dört üniteden oluşan bir müracaatı olmuş HEMA'nın. EPDK da buna izin vermiş, üretim iznini vermiş. Ama bunu yapmak için daha ÇED raporu alınacak, ÇED raporu çalışmaları sürüyor. Bunun dışında, ayrıca, ikinci bir müracaatla, 2007 yılında, 16/11/2007'de, daha yeni, bunu 1.100 megavata çıkaracak şekilde ikinci bir tadilat yapma müracaatı olmuş. Yani, 654 megavattan 1.100 megavata çıkartmak üzere müracaatta bulunmuş ve EPDK da gerek yeterli yerin olup olmaması ve bağlantı açısından TEİAŞ'a, yani bizim Elektrik İletim AŞ'ye görüş sormuş. Durum bu safhada. Yani şu an itibarıyla bu durumda.... Kısacası şunu ifade etmek istiyorum: Kömürden korkmayalım. Kömür bizim kendi öz kaynağımız, millî kaynağımız ve yeteri kadar da aranmadığı için rezervlerimiz daha düşüktü. Ama, biz, buna 1,4 milyar tonluk da rezerv ekledik. Bunlardan da elektrik elde etmek bizim en önemli amaçlarımızdan bir tanesi. Dolayısıyla bu çalışmaları sürdüreceğiz. Çevre konusundaki hassasiyetimiz gayet yüksektir.

Zaten bu bilinç bütün Türkiye'de yaygın ve bu da bizi memnun ediyor. Çünkü, çevre de neticede hepimizin.”

7.2. TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Çalışmaları

Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA ve 22 milletvekili, Bartın'da kurulması planlanan termik santralin olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasına ilişkin 10/31 sayılı önergesi vermişlerdir.³¹

Aşağıdaki Önerge, 6 Kasım 2007 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda okundu.³²

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ülkemizin çeşitli bölgelerine kurulması düşünülen termik santraller tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de taraf olanları ve karşı çıkanları ile tartışılmaya devam eden önemli bir konudur. Son yıllarda ülkemizde termik santraller ile ilgili tartışmalar hızla devam etmekte, birçok kişi, kurum ve kuruluş olumlu, olumsuz görüşlerini kamuoyuyla paylaşmaya çalışmaktadır.

Bartın İli Amasra İlçesinde de termik santral kurulmasına yönelik çalışmalar olduğu 654,5 MW m/640 MW e kurulu gücündeki, yerli taş kömürü/metan gazı yakıtlı ve akışkan yatak teknolojisiyle çalışacak üretim tesisi için Hema Elektrik Üretim A.Ş. tarafından Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na, üretim lisansı başvurusunda bulunulduğu, gerekli işlemlerin tesis edilmesini takiben şirkete, 49 yıl süreli ve EÜ/944-7/732 numaralı üretim lisansı verildiği, kurulması planlanan termik santralde yakıt olarak Hema Endüstri A.Ş. ile Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü arasında imzalanan ve Amasra (B) maden sahasının işletilmesine ilişkin yapılan rödevans sözleşmesi çerçevesinde üretilecek taş kömürü'nün kullanılmasının planlanmış olduğu herkes tarafından bilinmektedir.

Daha önceleri de Bartın'a mobil santral kurulması için girişimlerde bulunulmuş fakat kamuoyundan gelen yoğun tepkiler, insan sağlığı ve çevre kirliliği açısından yaratacağı sakıncalar, santralin yüksek derecede kükürtdioksit ve azotoksitler ihtiva etmesinin bilinmesi, yöredeki deniz ve yer altı sularının santralden kaynaklanacak atıklardan olumsuz yönde etkilenerek zarar göreceği, uygulamanın durdurulması için mahkemelere yapılan müracaatlar, bireylerin ve kuruluşların devletin değişik makamlarına yaptığı kişisel başvurular, Bartın Deniz Üst Komutanlığı'nın santralle ilgili olarak olumsuz görüş bildirmesi gibi nedenler yörede santralin kurulmasına engel olmuştur.

Bartın'da yeniden termik santral kurulmasına yönelik bu girişimler, termik santrallerin zararsız olduğu kanaatini doğurmamalıdır. Termik santraller sağlığa ve doğaya zararlı radyoaktif atıklar üretmektedir. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun araştırmalarına göre, termik santrallerin bacalarından çıkan partiküller ve kazandan alınan külde, radyoaktivite varlığı kanıtlanmıştır. Rüzgar ve yağış etkisi ile küller çevreye yayılmakta veya toprak altına sızarak yeraltı sularının kirlenmesine neden olmaktadır. İnsanlarda merkezi sinir sistemi

³¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 87. Birleşim 08/Nisan /2008 Salı, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_sd.birlesim_baslangic?P4=20129&P5=B&PAGE1=34&PAGE2=&web_user_id=5837519

³² Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 16. Birleşim 06/Kasım /2007 Salı, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=19991&P5=B&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=57

bozuklukları, anormal doğumlar, solunum yolu hastalıkları, gelişme bozuklukları, öğrenme yeteneğinde azalma, kalp hastalıkları, cilt hastalıkları ve kanser gibi vakalar görülebilmektedir. Ayrıca termik santrallerden çıkan maddeler (SO₂/kükürtdioksit) asit yağmurları şeklinde havayı kirletmekte, toprak ve suyu etkilemekte, doğal bitki örtüsünü ve ormanları yok etmektedir. Asit yağmurlarının diğer zararlı etkisi ise, bakır (Cu) ve kurşun (Pb) gibi zehirli elementlerin içme sularına karışmasıdır.

Bartın ilimiz; Karadeniz Bölgesinin Batı Karadeniz bölümünde yer alan, Doğuda Kastamonu, Güneyde Karabük, Batıda Zonguldak illeri ve Kuzeyde Karadeniz ile çevrilidir. Yüzölçümü 2.143 km² olup 59 km sahil şeridine sahip olup, ormanlarla örtülü dağ ve yaylasıyla, yeşil bir cennet olmanın yanı sıra tertemiz deniziyle de mavi bir dünya görünümündedir.

172.000 civarında nüfusa sahip olan ilimizin ekonomisi tarıma, sanayiye ve turizme dayalıdır. 2.143 km² olan yüzölçümünün % 46'sını ormanlar, % 35'ini tarımsal alanlar, % 7'sini çayır ve meralar, % 12'sini de kültüre elverişsiz alanlar kaplamaktadır. Bartın'a kurulması düşünülen santralin ilimizin tarımı, hayvancılığı, balıkçılığı ve turizmi dikkate alındığında götürdüklerinin getirdiklerinden daha fazla olacağı da herkes tarafından bilinmektedir. Ayrıca santraller, güvenlik, maliyet ve verimlilik açısından çok sayıda soruya cevap verememektedir. Ülkemizde bulunan, doğal kaynakların, enerji açığını kapatıp kapatmayacağı konusu da iyi araştırılmalıdır.

Türkiye'nin güneş, rüzgar, su gibi doğal kaynaklardan, yeterince yararlanamadığı ve bu kaynaklarımızın hayata geçirilmesi gerektiği de bilinen bir gerçektir.

Bartın'a termik santral kurulması için daha önce yapılan girişimlerin sonuçsuz kaldığı bilinmesine rağmen, yeniden bir firmaya 49 yıl süreli üretim lisansının verilerek termik santral kurulmasının gündeme gelmesi için Bartın ilimizde değişenlerin ne olduğunun herkes tarafından bilinmesi ve araştırılması gerekmektedir. Kurulması düşünülen termik santralin kamu yararı anlayışına ters düşüp düşmediğinin, Bartın' a kazandıracaklarının ve çevreye, insan sağlığına zararlarının çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Suyun, havanın toprağın kirlenmesi, tarımsal alanların azalması, kuraklık, kıtlık tehlikesi, hastalıklar ve ölümlere neden olan termik santral yatırımlarının yerine güneş, rüzgar, jeotermal gibi yenilebilir kaynakların tercih edilmeme nedenlerinin ve kurulması düşünülen termik santralin Anayasamızın amir hükümlerine ters düşüp düşmediğinin çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle; Bartın Amasra'ya termik santral kurulması konusunun, ilimize sağlayacağı fayda ve zararlarının araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104. ve 105 maddelerine göre Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.”

Çeşitli yatırımların çevreye etkileri konusunda birleştirilen 10/3, 8, 12, 28, 31, 33, 38, 42, 47, 56, 59, 62, 64, 65, 68, 71, 84, 87, 89, 98, 101, 119, 145, 146 esas numaralı Meclis araştırması önergelerinin ön görüşmelerine 11 Mart 2008 tarihli 75'inci Birleşimde başlandı. Önerge hakkında 8 Nisan 2008 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda CHP Grubu adına konuşma yapan Fehmi Murat SÖNMEZ, Amasra özelinde şunları gündeme getirdi:

“... Ayrıca termik santrallerin kurulması... Neredeyse, Karadeniz'in bir termik santraller üssü hâline getirilmesi gibi bir izlenim edinilmektedir. Bence, Bartın, Amasra gibi bir turizm cennetine termik santral düşünülmesinin ne kadar doğru olduğunu sizlerin takdirine

birakıyorum. Değerli milletvekilleri, ülkemizin değişik yerlerinde yaşanan çevre sorunlarına ilişkin olarak verilmiş olan araştırma önermeleri doğrultusunda Meclis araştırması açılması konusuna destek vermenizi bekler, saygılar sunarım.”

10/31 sayılı Önerge hakkında 8 Nisan 2008 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda konuşma yapan Rıza YALÇINKAYA, özetle şunları gündeme getirdi:

“... Karadeniz'in incisi cennet Amasra'ya kurulması düşünülen termik santralde yakıt olarak HEMA Endüstri Anonim Şirketi ile Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü arasında imzalanan ve Amasra (B) sahasının işletilmesine ilişkin yapılan 15 Nisan 2005 tarihli redevans sözleşmesi çerçevesinde üretilecek taşkömürünün kullanılması planlanmıştır, fakat sözleşme tarihinde bu yana firma sözleşmede belirtilen yükümlülüklerini yerine getirememiş ve sonuçta, istenilen düzeyde kömürü çıkaramamıştır. Şimdi de devlet tarafından çalıştırılan hazır sahalarla gözünü dikerek, sözleşme dışı faaliyetlerde bulunmaya ve yasak olan sahalarından hazır kömürleri çıkarmaya yeltenmektedir. Devlete ait mevcut ocaklarda üretim artışı için işçi açıklarının giderilmesi gerekirken, zamanında 4.700 kişinin çalışmakta olduğu Amasra Taşkömürü Müessese Müdürlüğünde 760 kişiyle üretim çalışmalarına devam edilmektedir. Üretim işçisi alınmadığı için bu ocaklardan kömür çıkmıyor, üretim az bahanesiyle işletmenin kapatılması yönünde oyunlar oynanıyor, özel sektör destekleniyor. Bu oynanan oyunlara Amasra ve Bartın halkı layık değil. Amasra ve Bartın halkı devlet tarafından çalıştırılan ocaklara işçi alınmasını istiyor. Her zaman olduğu gibi, gerek turizmle gerekse madenlerini yerin altından çıkararak ülke ekonomisine katkı koymaya, artı değer yaratmaya hazır olduğunu söylüyor ve Amasra'ya termik santralin kurulmasını istemiyor. Değerli arkadaşlar, ülkemizde enerji üretimi hedeflerinde halkın, çevrenin ve ekonominin sağlığı için, kirlenen ve iklimi değiştiren fosil yakıtlar yerine, Türkiye'nin temiz ve yenilenebilir enerji potansiyeli yani rüzgâr, güneş, jeotermal gibi kaynakları hesaba katılmalıdır. Türkiye'nin temiz, yenilenebilir enerji olarak güneş, rüzgâr, jeotermal ve su kaynaklarını kullanması gerekmektedir. Türkiye'nin yıllık teknik rüzgâr potansiyelinin 166 milyar kilovat saat düzeyinde olduğu hesaplanmıştır. Türkiye'nin rüzgârdan elektrik üretimi için birçok elverişli bölgesi bulunmaktadır. Bu bölgelerin bir an önce tespit edilip yatırımlara başlanması gerekmektedir. Türkiye'nin toplam elektrik ihtiyacının en az 2 mislisini rüzgârdan sağlamak mümkündür. Türkiye'nin rüzgâr enerjisi teknik potansiyeli 83 bin megavat mertebesinde ve kurulu enerji santralleri toplam 40 bin megavattir. Ayrıca ülkemizin jeotermal kaynakları da zengindir. Maalesef bizler, nerede zararlı şeyler var ise onları kendimize örnek alıyoruz. Çocuklarımızın geleceğini karartmak için, ülkemizi hastalıklar ülkesi yapmak için, ülkemizi çölleştirmek için elimizden ne geliyorsa yapıyoruz. Hiç kimse "Kuracağımız tesisler çevreyi kirliletmeyecek." demesin. Bütün termik santrallerle ilgili çevreye verdikleri zararlar nedeniyle ve oradaki, o yöredeki halkın sağlığını tehdit ettikleri için Yatağan, Yeniköy ve Gökova santrallerinin kapatılmasıyla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidildi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu gerekçeyi gerekli görerek bu termik santrallerin kapatılmasını istedi Hükûmetten. 2005 yılının Haziran ayında da bu isteği yerine getirmediği için Hükûmet cezalandırıldı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından. Değerli arkadaşlar, o yüzden hiç kimse "Bu termik santraller çevreye zarar vermiyor." hamasetinin içerisinde olmasın. Bu hava, bu toprak, bu deniz, bu yeşil bizim. Bunların kıymetini iyi bilip onları korumalıyız. Denizdeki balığımızın ölmesine, insanlarımızın hastalanmasına, ormanlarımızın yok olmasına yol açacak bu çevre düşmanı yatırımlardan vazgeçmeliyiz...”

“Ülkemizde Yaşanan Çevre Sorunlarının Araştırılarak Sürdürülebilir Çevre Politikası İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/3, 8, 12, 28, 31, 33, 38, 42, 47, 56, 59, 62, 64, 65, 68, 71, 84, 87, 89, 98, 101, 119, 145, 146), TBMM’de 06.05.2008 tarihinde kuruldu.³³ Komisyon çalışmaları devam etmektedir (EK 5).

Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA ve 21 milletvekili, Bartın ilinin su kaynağına yönelik risklerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin 10/236 sayılı önergesi vermişlerdir.³⁴ Aşağıdaki Önerge, 2 Temmuz 2008 tarihinde TBMM Genel Kurulu’nda okundu.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bartın Belediyesi ile çevresindeki Kaman, Bostanlar, Gömü, Kazpınar, köylerine ait içme suyu kaynaklarının, Hema Endüstri A.Ş. firmasına ait maden ve metan gazı arama amaçlı araştırma sondajlarından, etkilenip etkilenmeme durumu, bu kaynakların yön değiştirip değiştirmeyeceği ile sondaj izni konusu, Bartınlı vatandaşlarımız, Kamu Kurumlarımız, Sivil Toplum Kuruluşları ve Siyasi Parti Mensuplarınca her gün tartışılır hale gelmiştir.

Bartın ilimizin can suyu olan ve yaklaşık 70 bin vatandaşımızın faydalandığı "kavşak suyu"nun yok olması, telafisi mümkün olmayan sonuçlara neden olacağından, konunun detaylı bir şekilde araştırılarak, alınması gerekli önlemlerin tespiti amacıyla, Anayasanın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğüünün 104. ve 105. maddeleri gereğince "Meclis Araştırması" açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Önergenin gerekçesi şöyledir:

“Bartın ilimizin su ihtiyacını karşılamak üzere, 1948 yılında hayırsever Bartınlı vatandaşlarımızın maddi ve manevi destekleriyle kurulan "Su Getirme Cemiyeti" vasıtasıyla, membasından kente getirilen ve yaklaşık 70 bin kişinin içme suyu olarak kullandığı "kavşak suyu" kaybolma tehlikesi içerisinde.

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ile Hema Endüstri A.Ş. firması arasında imzalanan, 15 Nisan 2005 tarihli rövans sözleşmesi gereği, Amasra-B sahasındaki kömür varlıklarının işletme hakkı, 20 yıl süre ile Hema Endüstri A.Ş. firmasına devredilmiş, firma sözleşmeye göre 20 yılda toplam 56 milyon ton kömür üretimi taahhüt etmiştir. Sözleşme süresinde yükümlülüklerini yerine getiremeyen firmaya başvurusu üzerine 17 ay 5 gün ek süre verilmiştir.

Amasra B sahasında, kömür üretimi için, sondaj çalışmalarını sürdüren Hema Endüstri A.Ş.'nin Bartın'ın can suyu olan "kavşak suyu"nun beslenme havzasında yaptığı sondaj ve kuyu açma çalışmaları, ürkütücü boyutlara ulaşmış, yaklaşık 70 bin kişinin içme suyu olarak

³³ http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/denetim/cevre_sorunlari/index.htm

³⁴ Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 125. Birleşim 02/Temmuz /2008,Çarşamba,http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20205&P5=H&web_u ser_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=60

kullandığı "kavşak suyu" kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış ve konu şehrimizin bir numaralı sorunu haline gelmiştir.

Bartın Belediyesi ile çevresindeki Kaman, Bostanlar, Gömü, Kazpınar köylerine ait içme suyu kaynaklarının, Hema Endüstri A.Ş. firmasına ait maden ve metan gazı arama amaçlı, araştırma sondajlarından, etkilenip etkilenmeme durumu ve söz konusu kaynakların yön değiştirip değiştirmeyeceği ile sondaj izni konusunun, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 22. maddesi (o) bendine göre mevzuat açısından uygunluğunun değerlendirilmesi için, Çevre ve Orman Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltı Suları Dairesi Başkanlığı'nca rapor hazırlanmış, fakat Türkiye Mimar Mühendisler Odası Başkanlığı, Bartın İl Koordinasyon Kurulu, DSİ tarafından hazırlanan raporun, sadece iki sondajın görüntüsü çerçevesinde hazırlandığını, bu nedenle raporu uygun bulmadıklarını kamuoyuyla paylaşmışlardır. DSİ raporunun "Arazi Çalışmaları ve Gözlemleri" bölümünde de bu durum açıkça belirtilmiş, içme suyu kaynaklarının bulunduğu sahanın, hem topografik olarak dik, hem de bitki örtüsünün yoğun olmasından dolayı, gerek araç, gerekse yaya olarak pınar türündeki kaynaklara ulaşımın zorluğu nedeniyle bu pınarların çıkış yerlerinin görülemediği ancak birkaç adedinin yerinin tespit edildiği belirtilmiştir.

Konuyla ilgili olarak Türkiye Mimar Mühendisler Odası Başkanlığı Bartın İl Koordinasyon Kurulunun, kamuoyuna yapmış olduğu açıklamasında, küresel ısınmanın yoğun olarak yaşandığı ve dillendirildiği, su savaşlarının kaçınılmaz olacağı bir dünyada, suyun artık en büyük hazine olduğu, Hema Endüstri A.Ş.'nin yaptığı kuyu açma çalışmaları ve daha sonra yapacağı galeri açma çalışmalarının "kavşak suyu" havzasında büyük bir tehlike yaratacağı, havzanın mutlaka korunması ve bu alanın her türlü sanayi tesisine kapalı tutulması gerektiği, faaliyetler sonucu suyun kalitesinin bozulacağı, insan sağlığının tehlikeye gireceği, suyun yolunun değişeceği ve suyun depolandığı yerlerde sondaj, shaft, galeri ve tünel gibi projelere izin verilmemesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu nedenlerle; Bartın ilimizin can suyu olan "kavşak suyu" nun yok olması telafisi mümkün olmayan sonuçlara neden olacağından, konunun detaylı bir şekilde araştırılarak alınması gerekli önlemlerin tespiti amacıyla, Yüce Meclisimiz tarafından oluşturulacak bir komisyon tarafından incelenmesini Anayasanın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.”

Bartın Milletvekili Muhammet Rıza YALÇINKAYA ve 23 milletvekili, Bartın ilindeki turizmin araştırılarak geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin 10/252 sayılı önergesi vermişlerdir.³⁵

Bartın ve Amasra'nın turizm potansiyeline vurgu yapan Önerge hakkında konuşma yapan Rıza YALÇINKAYA, sonuç olarak şunu gündeme getirmiştir:

“... Turizm kenti olan Bartın ilimizin; ülkemiz ekonomisine katkı sağlayabilmesi, istihdam yaratabilmesi, turizm yatırımcısının yöreye özendirilebilmesi, turizme yönelik yatırım projelerinin devreye sokularak, basacasız sanayi olarak adlandırılan turizmin geliştirilmesi ile ülke ve bölge ekonomisine sağlayacağı katkılarının araştırılması amacıyla Anayasanın 98. ve

³⁵ Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 132. Birleşim 17/ Temmuz /2008 Perşembe, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20219&P5=H&web_u ser_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=42

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince "Meclis Araştırması" açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz..."

8. SONUÇ

Ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması bakımından kritik önem taşıyan enerjinin, dünyanın ve insanlığın geleceğindeki belirleyici konumu her geçen gün artmaktadır. Enerjinin sürekli, güvenli ve ucuz üretilmesi; akademik çalışmalar, yeni teknolojik uygulamalar ve ekonomik değerlendirmeler yapılması ile siyasi boyutlarda kararlar alınmasını gerektirmektedir.

Enerjinin gereksinim duyulduğunda hazır ve erişilebilir olması; enerji kaynağını sağlamada bağımsızlığı, üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşük değerlerde olmasını gerektirir. Günümüzde enerji kaynaklarına sahip olmak, bir yandan egemenliği sürdürmenin vazgeçilmez aracı olarak algılanırken, diğer yandan hangi kaynağın ve hangi teknolojinin uygulaması konusunda gelişmiş teknolojiye sahip ülkelerin ve onların kontrol ettiği uluslararası kuruluşların programları ve dayatmaları belirleyici hale gelmiştir.

Uluslararası ve ulusal ölçekte gelişen çevre duyarlılığı, kaynak kullanımını, yer seçimi ve yeni teknolojilerin uygulanmasında daha dikkatli davranılmasını gerektirirken, toplumsal ihtiyaçlar ve mali olanaklar ya da kısıtlar birçok ülkede ve ülkemizde bu alanda yapılacak çalışmaların bütçe altına alınmasına neden olmaktadır.

Enerji, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin ve bağlı Odaların kuruluşlarından günümüze kadarki süreçte büyük bir titizlikle inceledikleri ve değerlendirdikleri, bu alandaki görüş ve önerilerini toplumun tüm bileşenleri ile paylaştıkları bir konudur.

Düzenlediği bilimsel toplantılar ve hazırladığı raporlara dayanarak yılların deneyimiyle oluşan TMMOB'nin bakış açısına göre; enerjinin ucuz, güvenli ve çevreye duyarlı olarak üretilmesi için izlenmesi gereken ilkeler şunlardır:

- Yeni ve yenilenebilir kaynaklara öncelik verilmesi,
- Yerli kaynakların kullanılması,
- Kaynak çeşitliliğine gidilmesi,
- Kirleticilere karşı önlemlerin alınması,
- Enerji verimliliğinin artırılması,
- Enerji kullanımındaki yoğunluğun düşürülmesi,
- Kayıp ve kaçakların önlenmesi,
- Kaynak temininde dışa bağımlılığın azaltılması.

Geçmişten günümüze kadar çoğu ülke enerji maliyetlerini düşürmek amacıyla önceliğini yerli kaynaklarına verirken, ülkemizde, özellikle 1980'li yıllardan sonra öncelik yerli kaynaklara değil, ithal kaynaklara verilmektedir.

Ülkemizde petrol ve doğal gaz yok denecek kadar az bulunmaktadır. Buna karşın enerji sektörümüz neredeyse doğal gaza ve petrole bağımlı duruma getirilmiştir.

Kömür, birçok ülkede madencilik çalışmalarının en önemli ürünü olmasının yanı sıra, birincil enerji kaynakları içerisinde de ilk sıralarda yer almaktadır. Bir ülkede geniş kömür rezervlerinin bulunması, o ülke için enerji arz güvenliğinin sağlanması bakımından çok büyük bir avantaj anlamına gelmektedir. Ülkemizde, düşük kalorili olmakla beraber zengin linyit kömürü yataklarımız mevcut olup, yıllardır ihmal edilen aramalar ile yeni kömür yataklarının bulunup geliştirilmesi olasılığı da yüksektir.

Özellikle 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizinden sonra, elektrik açığını kapatmak üzere Türkiye'de termik santral yatırımlarına ağırlık verilmiş; buna paralel olarak da kömür üretim kapasitesinde önemli artışlar yaratılmıştır. Ancak, 1980'li yılların sonundan itibaren kömüre dayalı elektrik arzında kalkınma planlarında öngörülen gelişmenin olmaması nedeniyle kömür üretim kapasitesi yeterince kullanılamamıştır. Tüketimde yaşanan olumsuzluklar ve kömür üretimini arttırmaya yönelik yatırımların yeterli düzeyde yapılmamış olması nedeni ile kömür üretiminde istenilen düzeye gelinebilmesinin nedenlerinin başında; alım garantili doğal gaz ve doğal gaza dayalı elektrik santrali sözleşmeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının küçültülmesine yönelik IMF ve Dünya Bankası patentli özelleştirme politikaları gelmektedir.

Temiz kömür teknolojilerinin bugün ulaştığı nokta göz önüne alındığında, söz konusu kaynaklardan çevresel etkiler en aza indirilerek elektrik enerjisi üretilmesi olanaklıdır. Yerli fosil yakıtlara dayalı enerji üretiminde verimliliği artırıcı, salım ve sera gazlarını azaltıcı teknolojiler öncelikli olarak geliştirilmelidir.

Bu bağlamda, elektrik enerjisi arz-talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için, ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren, akılcı bir enerji politikası zaman kaybedilmeden oluşturulmalıdır.

Bu süreçte kendi termik santrallerimizi kendi kömürümüze uygun olarak tasarlamak, imal etmek, yerinde monte etmek, çalıştırmak ve işletmek olanaklı ve gereklidir.

Yerli kaynaklarımıza dayalı kurulacak termik santrallerin, çevreyle barışık olması, çevreyi yok etmeyecek alanlarda kurulması, Anayasa'nın 56. maddesi bağlamında anayasal ve pek çok yasa hükmü gereği yasal bir zorunluluktur.

Ülkemizin, kurulu ve kurulacak termik santrallerden havaya yayılan ve yaşam kalitesini olumsuz etkileyen emisyonları uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uygun bir şekilde azaltması ve bunun zamanlamasını en az maliyetle yapması da, bir zorunluluktur.

Enerji ünitelerinin kaynağa en yakın yerde kurulması ekonomik ve teknik açıdan bir zorunluluktur. Ancak gereksinim duyulan yere kurulması da, yine teknik ve ekonomik bir zorunluluktur. Bu aşamada nakil hatlarının maliyetleri ile muhtemel kayıplar göz önünde bulundurulmalıdır.

Günümüzde ulusal ve uluslararası ölçekte kabul edilen ve uygulamaya geçirilmeye çalışılan bir uğraşı, çevre duyarlılığı çerçevesinde yöre halkının görüş ve önerilerinin alınması, toplumla barışık uygulamaların gerçek anlamda katılımcılıkla yaşama geçirilmesinin sağlanmasıdır. Bu yaklaşım doğal olarak yöre insanının yaşam biçimini sıkıntıya sokmayacak, geçmişle bağlantısını koparmayacak ve geleceğe yönelik beklenti ve hayallerini yok etmeyecek biçimde davranılmasını gerektirmektedir.

Ulusal kaynakların etkin ve rasyonel kullanımları, ülkelerin enerji yönetimleri için yaşamsal önem taşımaktadır. Dolayısıyla, enerji planlamaları, bir ülkenin geleceğini, refahını ve aynı zamanda krizlerini de belirlemektedir. Bu nedenle de ülke enerji yönetimlerinin ileriye dönük planlama hatası yapma şansı ve rahatlığı bulunmamaktadır.

Bu bağlamda termik santrallerin yer seçiminde çok boyutlu planlama yapmak ve kamu yararı ile toplum çıkarına uygun kararlar alıp uygulamak gerekmektedir.

Kolaycı ve çıkarıcı bir yaklaşımla kömür işletmesinin ya da ithal kömürün boşaltılacağı limanın yakınına, dolayısıyla deniz kıyısına değil, yerleşim alanları ve tarım ve orman alanlarında kirlilik yaratmayacak şekilde kısa, orta ve uzun mesafe kirlilik etki alanları belirlenerek, ek maliyet getirmeyecek mevcut demiryolu ulaşımı ve soğutma suyu olanağı olan yöreler saptanmalıdır.

Bu genel değerlendirme ve saptamalar ışığında, Amasra'da kurulması planlanan termik santrale yönelik görüş ve önerilerimiz şunlardır:

- Bölgenin kurulacak bir termik santralden üretilen elektrik enerjisine gereksinimi yoktur. Ayrıca, kurulu enerji nakil hatları yeni bir üniteyi taşıyacak nitelikte olmayıp, yakın zamanda bir yeni bir nakil hattı da planlanmamıştır. İlin enerji ve doğal kaynaklarının yeterli ve rantabl kullanılabilmesi için, yenilebilir kaynaklarda dahil olmak üzere tüm enerji kaynaklarının uygun kombinasyonu ile enerji üretiminin ve sürekliliğin sağlanması gerekmektedir.
- Ülkemizin enerji sorunu parçacı yaklaşımlarla çözümlenecek nitelikte olmayıp, enerji yatırımları ulusal bir program çerçevesinde üretim, iletim ve dağıtım aşamalarında merkezi planlama ile yönlendirilmeli; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DPT, EPDK gibi ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretilen ya da izin verilen projeler tekrar gözden geçirilmeli, bu aşamada TMMOB'nin görüş ve önerileri dikkate alınmalıdır.
- Amasra'da kurulacak bir enerji santrali, yeni teknoloji kullanımı ve alınacak tüm önlemlere karşın doğal çevreyi olumsuz etkileyecektir. Doğal çevrenin bozulması, tarım sektörü yanında, önemli bir potansiyeli olan turizm sektörü ve beslediği alt sektörleri, dolayısıyla yerel ekonomiyi de olumsuz etkileyecektir.
- Bölgede kömüre dayalı termik santralın kurulması halinde oluşacak atıkları depolama sorunu ve olası kül barajı, Amasra dışında Bartın ve çevre illeri de olumsuz etkileyecektir. Çünkü, bölgenin topografik yapısı kül barajı için uygun değildir. Havzaların dar ve kısa olması atık barajının hacminin yeterli büyüklükte olmasına olanak tanımayacağından, atık barajı kısa sürede dolacak, oluşacak atıkların kısa yoldan denize boşaltılması gündeme gelecektir. Denize taşacak olan küllerin yoğunluklarına göre sahil boyunca deniz akıntılılarıyla taşınması, Çatalağzı Termik Santrali örneğinde görüldüğü gibi, kıyı şeridinde kirliliğe yol açacaktır.
- Amasra'nın iklim özelliklerinin ayrıntılı değerlendirilmesi sonucu; deniz seviyesinde gaz ve partikül madde üretecek bir tesisten çıkacak olan gazlar ve partikül maddelerin büyük kısmının bölge üzerinde yayılacağı açıktır. Bacadan çıkacak kirleticilerin yayılacağı alan, baca yüksekliğine ve baca gazı özelliklerine bağlı olarak meteorolojik koşulların etkisinde daha uzun mesafelerde de etkili olabilecektir. Arazinin topografik yapısı ve meteorolojik özellikleri bütün koşullarda kirleticilerin Amasra İlçesi'ni de içerisine alacak olan kısa mesafelerde bütün yönlerde etkili olacağı göstermektedir. Orta ve uzun mesafe alanının belirlenmesi için ise, yüksek düzey ölçümlerinin yapılması gerekmektedir.
- Termik santrallerin bacalarından çıkan önemli miktarda radyonükleid parçacık içeren toz, yine bacalar ile atmosfere salınmaktadır. Tozların bir kısmını tutmaya yarayan elektrostatik filtrelerin ise büyük çaplı emisyonlarda yetersiz kaldığı bilinmektedir.
- Bölgede yapılan kapalı kömür işletmeciliği kaynak sularının akiferlerine etkili olabilecek derinliklerde gerçekleştirildiğinde kaynak sularının yön değiştirmesine ya da yok olmasına neden olabilir. Kavşaksuyu bölgesinde açılmakta olan kuyu bu anlamda değerlendirilmelidir.
- Termik santrallerin atıklarının yer altı sularını kirletmesi gelecek nesiller için tehlikeli olup, yağmur sularıyla yıkanan küllerin içinde bulunan toksik maddeler, yeraltı sularına karışarak uzun vadede su kaynaklarının kirlenmesine neden olacaktır.
- Su kaynaklarının kirlenmemesi için su havzalarına kirletici sanayi ve yoğun yerleşim alanları kurulmamalı, buralarda organik tarım üretimi yaygınlaştırılmalıdır.

- Bartın ili ve çevresi 1. Derece Deprem Bölgesinde kalması ve Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın tali fayı olan Amasra Fayının Bartın ilinin doğusundan geçmesi, tesis yapımına yönelik gerekli önlemler alınsa da, olası bir depremin her zaman risk oluşturacağını göstermektedir.
- Amasra bölgesi taşkömürleri yataklanma özellikleri nedeniyle tam mekanize üretim için sorunludur. Kurulmak istenen santralin gereksinimi olan ve üretilmesi planlanan 3 milyon ton/yıl kömürün yeterince ve zamanında üretilmemesi, santralin düşük kapasite ile çalışmasına ya da ithal kömür bağımlısı haline gelmesine neden olacaktır. Bu bağlamda, verilen izinlerde abartılı kapasite artırımı ya da yerli kömürden ithal kömüre gibi temel konularda sonradan değişiklikler yapılmamalı, talep olması durumunda ise lisans iptali yoluna gidilmelidir.
- Amasra'da taşkömürü işletmeciliği yöre halkı ile barışık sürdürülen bir faaliyet olup, yeni yatırımlar ve çevreye duyarlı önlemlerle uzun yıllar bu uyumlu ilişki sürdürülebilir. Ticari kaygılar ve sosyal sorumluluktan uzak uygulamalarla, bu yapının ve dokunun bozulması önemli sosyal sorunlar yaratabilecektir.
- Amasra özelinde, alınan izinler ve yapılan yatırımların işaret ettiği alan olan Tarlaağzı bölgesinde kurulacak bir termik santralin, şirket adına tek haklı gerekçesi, enerji hammaddesi olan kömür yatağına ve denize yakınlıktır. Türkiye'deki kömüre dayalı termik santrallerin tamamının rezervlerin bulunduğu yerlerde kurulması, çevresel ve teknik sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Oysa elektriği taşımak yerine, santralleri yarattıkları çevresel sorunlardan en az etkilenecek biçimde yerleşimlere uzak yörelere kurup kömürü taşıma daha uygun çözüm olarak görülmektedir ve bu öneri, Amasra için de geçerlidir.

Sonuç olarak;

Bartın İli, Amasra İlçesi'nde kömür üretimi ve olası termik santral tesisi alanında incelemelerde bulunan heyetimiz, yukarıdaki gerekçelerle; yörede kurulacak tesisin kaynak israfına neden olacağı, yöre insanının yaşam kalitesini olumsuz etkileyeceği, doğal yapıyı ve kültürel dokuyu bozacağı, böyle bir yatırımda kamu yararı ve toplum çıkarı bulunmadığı görüşüne varmıştır.

Önümüzdeki dönemde, 1/100 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda doğal çevre korunmalıdır. Termik santral kurulması için, Plan değişikliğine gitme ve/veya bu aşamada ÇED Raporu (EK-6) alma gibi yargıya taşınacak işlemler yürürlüğe konulmamalıdır.

Zonguldak Havzasında ve de Bartın İli, Amasra İlçesinde kömür sektöründe yaşanan özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamaları, TMMOB'nin tüm uyarı ve karşı çıkışlarına rağmen yaşama geçirilmiş ve beklenen faydayı sağlamamıştır. Yörede termik santral kurma girişimi de, olası hataların ipuçlarını vermektedir. Yöre halkının her iki konudaki haklı tepkisi de ortadadır.

TMMOB, yerinde yaptığı incelemeleri içeren "Bartın-Amasra Termik Santral Raporu", bu nedenlerle kamuoyu bilgisine sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Bartın Halk Gazetesi, "Amasra'ya 15 Üniversite Sahip Çıktı", 05.02.2008.

Birgün, Çeşm-İ Cihan Tehdit Altında, 15.08.08.

Çetin YILMAZ, Temiz ve yaşanabilir bir dünya istiyoruz!, Toplum ve Siyaset Dergisi.

DPT, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Madencilik ÖİK Enerji Hammaddeleri Alt Komisyonu Kömür Çalışma Grubu Raporu, Mayıs 1996.

<http://ekutup.dpt.gov.tr/madencil/enerjiha/oik496.pdf>

DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Madencilik ÖİK Raporu Enerji Hammaddeleri Alt Komisyonu Kömür Çalışma Grubu, Ankara 2001.

<http://ekutup.dpt.gov.tr/madencil/enerjiha/oik616..pdf>

DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Elektrik Enerjisi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2001. <http://ekutup.dpt.gov.tr/enerji/oik585.pdf>

DPT, Dokuzuncu Kalkınma Planı, Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2007. <http://ekutup.dpt.gov.tr/madencil/oik690.pdf>

DPT, Dokuzuncu Kalkınma Planı, Çevre Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2007. <http://ekutup.dpt.gov.tr/cevre/oik688.pdf>

DSİ 23. Bölge Müdürlüğü, Bartın-Çaycuma Havzası Hidrojeoloji Etüt Raporu.

Dünya Gazetesi, Hattat'tan Batı Karadeniz'e 2 milyar dolarlık Enerji Üssü, 01.08.2006.

Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Strateji Belgesi, 17.3.2004 Tarih ve 2004/3 Sayılı YPK Kararı.

Evrensel, Havzaya kurulacak termik elektrik santralleri, 13.04.2007.

Evrensel, Amasra halkı vaatlerin unutulacağını bilmeli, 29.06.2007.

Evrensel, Madenlerin 'sıkı çalışan' Çinlileri, 16.09.2007

Evrensel, Doğduğumuz yerlere sahip çıkacağız!, 25.03.2008.

Evrensel, 16. Kömür Kongresi süreci, 09.05.2008.

Evrensel, Bartın'da termik santrale tepki, 20.05.2008.

Hürriyet, "Lala lala, o termik santral buraya mı ola!", 10.06.2008, www.hurriyet.com.tr/gundem/9139486.asp

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Zonguldak İli Arazi Varlığı, Ankara – 1989.

Metin Sarıbaş, Bartın yeni bir Gökova'mı oluyor?,
www.evkultur.com/cevre/bartinyenibir/bartinyenibirgokova.htm

MTA, Bartın-Amasra Taşkömürü Havzası Jeoloji Raporu I.Cilt, (Yazanlar: Metin Özdemir, Sahit Altıparmak), Mart 1992, Ankara.

Mustafa Sönmez, "Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye Gerçeği", TMMOB Türkiye VI. Enerji Sempozyumu.

Nermin Çelik, Güven Murat, Sayısallaştırılmış SWOT Analizi İle Bartın İlinin Ekonomik Yapısını Değerlendirme, 2. Ulusal İktisat Kongresi, 20-22 Şubat 2008, DEÜBF İktisat Bölümü, İzmir.

Pervin Kaplan, Radikal Gazetesi, "İhale Bilmeçesi",
www.radikal.com.tr/2000/04/17/turkiye/01iha.shtml

Radikal, Güzellik başa bela!, 12 Haziran 2008.

Samsun Tabip Odası, Termik ve Mobil Santrallerin Su Kirliliğine Etkisi Raporu, Aralık 2007.

TBMM, Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 50. Birleşim 16/Ocak /2008
Çarşamba, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20053&P5=B&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=15

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 87. Birleşim 08/Nisan /2008
Salı, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_sd.birlesim_baslangic?P4=20129&P5=B&PAGE1=34&PAGE2=&web_user_id=5837519

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 16. Birleşim 06/Kasım /2007
Salı, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=19991&P5=B&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=57

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 125. Birleşim 02/Temmuz
/2008, Çarşamba, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20205&P5=H&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=60

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 2. Yasama Yılı 132. Birleşim 17/Temmuz
/2008 Perşembe, http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_ss.birlesim_baslangic?P4=20219&P5=H&web_user_id=5837519&PAGE1=1&PAGE2=42

T.C. Bartın Valiliği, BARTIN 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı, Mart 2008

T.C. Bartın Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2006 Yılı Bartın İli Çevre Durum Raporu, Haziran 2007.

T.C. Bartın Valiliği, Bartın İli Su Kaynakları Yönetimi Stratejisi, Haziran 2008.

T.C. Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Türkiye Taşkömürü Kurumu 2006 Yılı Raporu.

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi Sektörel Rehberleri, ÇED Rehberi – Termik Enerji Santralleri, Nisan 2006.

TTK 2007 Yılı Faaliyet Raporu, Mart 2007.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Temiz Kömür Teknolojileri ve Yakma Teknikleri Semineri, 31 Ekim-2 Kasım 2007, Elbistan.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, Kocaeli Şubesi Basın Açıklaması, “Türkiye'ye 100 Termik Santral Yapabilirsiniz Ama Bir Amasra Daha Yaratamazsınız”, 12 Temmuz 2008, Bartın – Amasra.

Tuncay Derman, “Çevreyi koruyacaksak, kömürü taşıyalım”,
www.globalenerji.com.tr/yaz70-230003-103,46@2300.html

Türkiye Taşkömürü Kurumu 2006 Yılı Raporu.

http://bartintv.com.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=685&Itemid=1
<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-3922s.pdf>
<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-3576s.pdf>
<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-2407s.pdf>
<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-4432c.pdf>
www.amasra.net/index.php?option=com_content&task=view&id=202&Itemid=1
www.bartın.gov.tr
www.bartın.gov.tr/dosyalar/bartın_valiligi_2006_2007_faaliyet_raporu.pdf
www.bartınhalkgazetesi.com/index.php?ln1=haberler&ln2=haber_goster&turNo=14&haberNo=2352&uyeID=
www.bartınhalkgazetesi.com/haber_yazdir.php?haberNo=2167&turNo=14
www.bartınhalkgazetesi.com/haber_yazdir.php?haberNo=1860&turNo=7
www.bartın74.net/sayfalar/haberdetay.asp?id=3562
www.birgun.net/life_index.php?news_code=1218750057&year=2008&month=08&day=15
www.cevreorman.gov.tr/ildurum.html
www.cmo.org.tr/rapor.php?rid=12
www.ereglipostasi.com/haberdetay.asp?bolum=347&uyeid=0
www.epdk.gov.tr/lisans/elektrik/lisansdatabase/verilentesistipi.asp
www.epdk.gov.tr/lisans/elektrik/lisansdatabase/verilenuretim.asp
www.ntvmsnbc.com/news/449704.asp
www.mmo.org.tr/
www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2005/Subat/17/Haber_47873.aspx
www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=1656&tipi=6&sube=0
www.sp.gov.tr/documents/Turizm_Strateji_2023.pdf
www.tbmm.gov.tr/komisyon/denetim/cevre_sorunlari/index.htm
www.tbmm.gov.tr/develop/owa/arastirma_onergesi_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=630
www.tim.org.tr
www.trinvest.com/nshow.php?newsId=790&pageId=5&categoryId=18
[www.wwf.org.tr/haberler/haberler/archive/2008/subat/26/haber/wwf-tuerkiye-amasrada termiksantal-yapilmasina-karsi-cikiyor/](http://www.wwf.org.tr/haberler/haberler/archive/2008/subat/26/haber/wwf-tuerkiye-amasrada_termiksantal-yapilmasina-karsi-cikiyor/)

EKLER

EK 1. 7/3922 Sayılı Yazılı Soru Önergesi

Yazılı Soru Önergesinin Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	23/2
Esas Numarası	7/3922
Başkanlığa Geliş Tarihi	30/05/2008
Önerenin Özeti	Türkiye Taşkömürü Kurumunun yaptığı bir sözleşmeye ilişkin
Önerenin Sahibi	CHP Bartın Mv.MUHAMMET RIZA YALÇINKAYA
Önerenin Muhatabı	Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanı Ordu Mv.MEHMET HİLMİ GÜLER
Önergeyi Cevaplayan	
Önerenin Son Durumu	Süresi İçinde Cevaplandırılmadığından Gelen Kağıtlarda Yayımlandı

<http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-3922s.pdf>